

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Netcongestie
Datum	06-05-2025
Documentnummer	UTSP-1457258195-8669
Van	Hans Rijnten
Telefoonnummer	+31621124703
E-mailadres	hans.rijnten@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	SLO
Team	KNC
Portefeuillehouder	Van Essen
Bijlagen	Geen

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie/ samenvatting:

Netcongestie raakt aan bijna alle maatschappelijke opgaven waar wij als provincie Utrecht aan werken; van woningbouw en economische ontwikkeling, tot mobiliteit en de energietransitie. De oplossing ligt voor de hand, maar is complex; verzwaren en beter benutten. Het elektriciteitsnet moet fors worden uitgebreid om de toenemende vraag naar elektriciteit te kunnen transporteren. Het gaat om grote stations en lange kabels die een claim leggen op de toch al schaarse ruimte in de provincie. Tegelijkertijd is verzwarend alleen niet de oplossing en moeten we het elektriciteitsnet ook slimmer benutten. In deze brief leest u hoe wij als provincie Utrecht samen met onze partners invulling geven aan onze rol in het bestrijden van netcongestie. Gezien de grote druk op de netcongestieproblematiek in specifiek de provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht ligt de focus in deze brief op de aanpak die we daarin met elkaar hebben gekozen. Dit dekt ook het overgrote deel af van onze overkoepelende aanpak op netcongestie uit de oorspronkelijke [Startnotitie](#).

Inleiding:

Op 2 december 2024 bent u door de Energy Board provincie Utrecht middels een [Memorandum](#) geïnformeerd over de urgentie en aanpak voor de provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht (FGU) om een volledige aansluitstop te voorkomen. Sinds november 2022 worden grootverbruikers zoals bedrijven en maatschappelijke voorzieningen al niet meer aangesloten. Inmiddels staan al meer dan duizend (1012) aanvragen voor afname en 411 aanvragen voor teruglevering op een wachtrij. Als we als FGU de maatregelen uit de [Kamerbrief](#) van 25 april 2024 niet weten te realiseren, dan is ook een wachtrij voor kleinverbruik (o.a. woningen) noodzakelijk. Op 10 december 2024 is hierover een [informatiesessie](#) georganiseerd voor Raads- en Statenleden om u nader te informeren. Recent is er ook een [kamerbrief](#) verschenen over maatregelen om de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk te versnellen, deze maatregelen komen bij de update netuitbreidingen aan bod.

Om vinger aan de pols te houden is een bestuurlijk overleg ingericht met Minister(ie) Klimaat en Groene Groei (KGG), de provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht, netbeheerders TenneT, Stedin en Liander en de ACM. Op 26 maart 2025 zijn in dit bestuurlijk overleg afspraken gemaakt over de informatie die op tafel moet liggen ter voorbereiding op een eventueel besluit over een totale aansluitstop waarbij ook kleinverbruik op een wachtrij komt. Enerzijds betreft dit goed inzicht in de voortgang op de netuitbreidingen. Als de netuitbreidingen

vertraging oplopen heeft dit door de autonome groei¹ immers direct gevolgen voor de extra benodigde opbrengst van de maatregelen en/of het langer duren van de situatie van netcongestie. Daarnaast is goed inzicht nodig in de opbrengst van de congestiemaatregelen. Tot slot is ook gevraagd om een gedegen maatschappelijke onderbouwing aangezien dit een zeer ingrijpende maatregel is waarmee ook de ontwikkelingen in woningbouw, laadinfrastructuur en MKB stilvallen. Deze onderbouwing bevat in elk geval een herijking van de cijfermatige prognoses voor de benodigde netcapaciteit en een verkenning van mogelijke alternatieven voor een wachtrij op kleinverbruik.

Op 19 juni 2025 is een volgend overleg ingepland met het Ministerie KGG, ACM, de netbeheerders en de provincies FGU om deze informatie te bespreken zodat na de zomer een integrale weging kan worden gemaakt ten aanzien van een eventuele wachtrij voor kleinverbruik. In deze Statenbrief geven we u aan de hand van deze drie parameters een actueel overzicht van de stand van zaken. De ontwikkelingen rondom netcongestie volgen elkaar snel op, waardoor er een mogelijkheid is dat informatie in deze brief op het moment van publicatie reeds achterhaald is.

In onderstaand overzicht schetsen we kort de rol van de provincie Utrecht per werkspoor. Een nadere toelichting volgt verderop in deze Statenbrief.

Spoor/ onderdeel provinciale aanpak	Rol Provincie
Sneller bouwen (netuitbreidingen)	Effectief en efficiënt doorlopen van ruimtelijke procedures voor prioritaire netuitbreidingen. In sommige projecten heeft de provincie tevens de rol van het bevoegd gezag. De prioritaire netuitbreidingen zijn door de provincie Utrecht in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (P-MIEK) 2.0 vastgesteld. Hierover bent u middels een Statenbrief recent geïnformeerd.
Congestiemaatregelen	In samenwerking met o.a. het Rijk, netbeheerders en gemeenten realiseren van maatregelen om de transportcapaciteit te vergroten en piekbelasting te beperken. Hieronder vallen ook enkele initiatieven vanuit het provinciale werkspoor 'Netbewuste oplossingen'. Hiermee beoogt de provincie perspectief te bieden aan maatschappelijke ontwikkelingen voor bedrijven(terreinen), woningbouw en mobiliteit die belemmeringen ervaren van netcongestie.
Maatschappelijke impact/onderbouwing	De provincie levert input op diverse onderdelen van de maatschappelijke onderbouwing. Onder andere de herijking van de prognoses voor de groei van de benodigde transportcapaciteit voor woningbouw (nieuw en bestaand) en laadpalen. En de provincie neemt samen met de partners in de MRU het voortouw in een verkenning van alternatieve scenario's voor een wachtrij kleinverbruik.

Sneller bouwen (Update netuitbreidingen)

Hierbij volgt een update over de voortgang van de prioritaire projecten uit de P-MIEK 1.0, aangevuld met projecten die anderszins prioritair zijn: Breukelen Kortrijk, Utrecht Noord, Amersfoort Noord, Breukelerwaard, Linschoten, Oudenrijn, Amsterdam Zuidoost en het Kabeltracé Krimpen a/d IJssel / Diemen. Via [deze link](#) zijn de geplande stations in onze provincie op de kaart terug te vinden. Daarnaast informeren we u over een convenant met de netbeheerders en gemeente Stichtse Vecht over de samenwerking rond de diverse netuitbreidingen in deze gemeente. De netbeheerders hebben een winstwaarschuwing afgegeven dat de huidige planning van een groot aantal netuitbreidingen onder druk staat. De planningen worden daarom momenteel herijkt om een zo realistisch mogelijk beeld te kunnen geven.

Om de realisatie van grote hoogspanningsprojecten te versnellen werken het Ministerie KGG en TenneT een maatregelenpakket uit, hier is recent een [kamerbrief](#) over gepubliceerd. Hierin staan vier thema's centraal: *Meer regie op versnelling projecten, Aanpak voor kortere procedures (wetgevingsagenda en beleidsaanpak)*,

¹ Autonome groei betekent de groei die zonder nieuwe aansluitingen al plaatsvindt door de aanschaf van o.a. elektrische auto's, zonnepanelen, warmtepompen en inductie kookplaten.

Gebiedsinvesteringen extra-hoogspanningsinfrastructuur en Optimaliseren werkwijze TenneT. Deze maatregelen worden momenteel verder uitgewerkt binnen het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN). Gezien de belangrijke functie van Utrecht Noord in het FGU-systeem, is in het bestuurlijk overleg FGU afgesproken dat deze maatregelen waar mogelijk met voorrang worden toegepast bij dit project.

Breukelen-Kortrijk

Voor de uitbreiding van het 380kV-station Breukelen-Kortrijk is in 2024 een Provinciaal Inpassingsplan vastgesteld door Provinciale Staten. Met twee grondeigenaren heeft TenneT een minnelijke overeenkomst getroffen over de benodigde grond. Met de derde grondeigenaar streeft TenneT er nog steeds naar om tot een minnelijke overeenkomst te komen. De gesprekken met deze grondeigenaar hebben nog niet geleid tot overeenstemming. Gezien de urgentie van de opgave is daarom parallel aan deze gesprekken een onteigeningsprocedure gestart. U bent hierover op 18 februari 2025 middels een [Statenbrief](#) geïnformeerd. De ontwerp onteigeningsbeschikking heeft tot 10 april 2025 ter inzage gelegen. In Juni vindt besluitvorming hierover plaats in Provinciale Staten.

Utrecht Noord

Ten noorden van Utrecht moet een nieuw 150kV hoogspanningsstation worden gebouwd. Provincie Utrecht is hiervoor het bevoegd gezag. U bent hierover geïnformeerd in de [Statenbrief startgesprek projectprocedure hoogspanningsstation Utrecht-Noord](#) en via de [Kennissegeving tot voornemen projectbesluit en participatie realisatie hoogspannings-station\(s\) Utrecht Noord](#). Inmiddels heeft een participatieronde plaatsgevonden met twee goed bezochte inloopavonden. In deze participatieronde zijn verschillende alternatieve locaties aangedragen, waar TenneT middels een Nota van Antwoord op heeft gereageerd. Momenteel wordt op verzoek van omwonenden door een extern ingenieurbureau een second opinion uitgevoerd op de afweging van de aangedragen alternatieve locaties. Om de voortgang van dit cruciale project te bewaken gaat de uitwerking van een voorkeurslocatie van TenneT parallel hieraan verder. De verwachting is dat er voor de zomer meer duidelijkheid is over de locatie en vervolgstappen. In aanvulling op het station van TenneT zal ten noorden van Utrecht ook een Stedin-transformatorstation worden gerealiseerd, hiervoor zoekt Stedin ook naar een geschikte locatie.

Amersfoort-Noord

Het project Amersfoort-Noord omvat één TenneT hoogspanningsstation en drie transformatorstations van Stedin en Liander en de tussenliggende tracés. Voor het TenneT station wordt door TenneT gekeken naar zoekgebieden bij Bunschoten en Amersfoort. Voor de stations van de regionale netbeheerders Stedin en Liander start de participatie naar verwachting in het tweede kwartaal van 2025. De stations van Stedin zijn voorzien bij Amersfoort en tussen Soest en Baarn, het station van Liander zal bij Nijkerk worden gerealiseerd. De bevoegd gezag rol voor deze projecten is in beginsel bij de vijf betrokken gemeenten (Amersfoort, Bunschoten, Soest of Baarn, Nijkerk) belegd. Als Provincie richten wij samen met de betrokken gemeenten een projectbureau in, om zorg te dragen voor goede onderlinge afstemming en gestroomlijnde ruimtelijke procedures. Provincie Utrecht kan indien noodzakelijk voor de voortgang haar rol uitbreiden door het bevoegd gezag te worden voor één of meerdere (deel)projecten.

Naast bovenstaande projecten die ook meelopen in de bestuurlijke overleggen over de netcongestie aanpak voor FGU, is er nog een aantal andere netuitbreidingen waarbij de provincie Utrecht betrokken is.

Amsterdam Zuidoost

Ook in Amsterdam Zuidoost is er sprake van netcongestie. Om deze regio te ontsluiten is TenneT samen met het ministerie van KGG (het bevoegd gezag voor dit project) op zoek naar een locatie voor een nieuw te realiseren 380kV hoogspanningsstation. Twee van de zoeklocaties zijn (al dan niet deels) geprojecteerd op grondgebied van gemeente De Ronde Venen. Bij een ander zoekgebied gaan alleen de aansluitende kabelverbindingen over de grond van deze gemeente. Er zijn in totaal vier zoekgebieden over. Het betreft een groot station van ca. 20 ha. Op 9 mei 2025 zal de participatie voor dit project starten met een voornemen en voorstel voor participatie, meer informatie hierover is te vinden op: [Hoogspanningsstation Amsterdam Zuidoost | RVO.nl](#). Er zullen daarbij drie inloopavonden georganiseerd worden, waaronder één in Abcoude (naast Gein en

Weesp), de datum hiervan is 2 juni aanstaande. Direct omwonenden en belanghebbenden zullen actief worden aangeschreven en kunnen tot 19 juni 2025 hun eerste reacties geven op het voornemen en hun mening hierover delen met de initiatiefnemer TenneT en het bevoegd gezag KGG. De provincie Utrecht werkt hier samen in een projectgroep met de provincie Noord-Holland, KGG, TenneT en de betrokken gemeenten Diemen, Amsterdam en De Ronde Venen.

Breukelerwaard

Het huidige station van TenneT en Stedin 'Hoogspanningsstation Breukelen' is verouderd en moet vervangen en uitgebreid worden. Beide netbeheerders hebben daartoe de afgelopen periode een haalbaarheidsstudie gedaan naar waar dit station zou moeten komen. Uitbreiding op de huidige locatie bleek niet te kunnen door de beperkte ruimte in het NNN-gebied waar dit zich bevindt. Uiteindelijk bleven een locatie ten noorden en ten zuiden van het huidige station over. Hierover heeft de afgelopen periode participatie plaatsgevonden. Vrijdag 28 maart jl. hebben gemeente Stichtse Vecht, TenneT, Stedin en provincie Utrecht afgesproken dat de locatie ten zuiden van het huidige station als uitgangspunt wordt gebruikt voor het verdere proces. Gemeente Stichtse Vecht is bevoegd gezag in dit project en zal de ruimtelijke procedure opstarten. Hierover is op 1 april jl. een [memo](#) naar de Staten gestuurd.

Oudenrijn

Ten behoeve van de toekomstige woningen en bedrijven in de polder Rijnenburg, wordt een hoogspanningsstation en bijbehorende ondergrondse bekabeling gerealiseerd. Het Stedin-deel is reeds in uitvoering. TenneT heeft met gemeente Utrecht het planproces voor de planuitwerking in gang gezet. Het vooroverleg met de overheden is gestart, de zienswijze procedure wordt gestart in Q2. Tevens is de grondverwerving gestart door de netbeheerder, dit lijkt goed te gaan verlopen. De gemeente Utrecht is hiervoor bevoegd gezag.

Opwaardering 380kV verbinding (Krimpen aan den IJssel – Diemen)

Het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (hierna: KGG) en TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) zijn van plan om de huidige 380kV verbinding tussen de bestaande hoogspanningsstations Krimpen aan den IJssel en Diemen, via Breukelen-Kortrijk op te waarden. Naast capaciteitsuitbreiding van de huidige kabelverbinding zorgt TenneT met dit opwaarderingsproject ook voor groot onderhoud aan de bestaande masten. Op 10 april is in de [Staatscourant](#) een kennisgeving Voornemen en Participatie gepubliceerd, hierover bent u middels een [memorandum](#) geïnformeerd. Hiermee wordt de verkenningsfase voor dit project gestart.

Convenant Stichtse Vecht

In de gemeente Stichtse Vecht landt een aanzienlijk deel van de uitbreidingsopgave van het Utrechtse hoogspanningsnet. Het gaat hierbij om de stations Breukelen-Kortrijk, Utrecht Noord en Breukelerwaard. Dit legt druk op de fysieke leefomgeving van de gemeente. De gemeente Stichtse Vecht heeft gevraagd om een convenant tussen de samenwerkende partijen te tekenen, waarin afspraken over de samenwerking worden vastgelegd waarbij er ook aandacht is voor de omgeving. Als provincie hebben we daarom het voortouw genomen om samen met de gemeente Stichtse Vecht en beide netbeheerders TenneT en Stedin een convenant op te stellen. Deze partijen hebben de intentie voor de zomer dit convenant te ondertekenen.

Congestiemaatregelen

In de [kamerbrief](#) over *versnelling en uitbreiding maatregelen netcongestie Flevoland, Gelderland en Utrecht* worden maatregelen besproken die moeten voorkomen dat het elektriciteitsnetwerk overbelast raakt. Naast een serie technische maatregelen die voornamelijk door de netbeheerders worden gerealiseerd, werken wij als provincie samen met verschillende stakeholders aan deze maatregelen. Hierbij volgt een toelichting op de belangrijkste maatregelen, waar ook onze eigen aanpak Energy Hubs en off-grid bedrijventerreinen aan is toegevoegd:

Slim laden van elektrische voertuigen

Deze maatregel richt zich op publieke laadinfrastructuur. De netbeheerders zijn in gesprek met exploitanten van laadpalen, zogenaamde CPO's (Charge Point Operators) over een passende vergoeding wanneer het

laadvermogen op piekmomenten wordt verlaagd, of laadsessies tijdelijk gepauzeerd worden. Het streven is dat deze maatregel begin 2026 operationeel is. De provincie is samen met de NAL-regio (Nationale Agenda Laadinfrastructuur) MRA-E (Metropoolregio Amsterdam- Elektrisch) intensief betrokken bij de totstandkoming van netbewust laden.

Netbewuste installaties in de bestaande bouw

Het gebruik van slimme apparaten, zoals warmtepompen, laadpalen en energie-managementsystemen kunnen bijdragen aan een significante piekreductie. Vanuit het LAN wordt samen met het NEN (Nederlands Normeringsinstituut) gewerkt aan normering voor slimme apparaten. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan een wijziging van het tarievenstelsel voor kleinverbruik aansluitingen. In plaats van een vast tarief wordt er gekeken naar een seizoens- en tijdstipafhankelijk tarief voor gebruik per kWh, dat gebruikers stimuleert energieverbruik te verplaatsen naar momenten buiten de piek. In 2025 ronden de netbeheerders het ontwerp voor een alternatief tariefstelsel af, wat vervolgens bij de ACM als codevoorstel wordt ingediend. Het LAN heeft in haar planning opgenomen dat de implementatie van de codewijziging en realisatie van het normenstelsel voor slimme apparaten gerealiseerd zal worden in 2028. Vanaf dat moment zullen alle nieuwe apparaten slim aanstuurbaar zijn.

Vanuit de werkgroep netbewuste installaties van het LAN -waar wij als provincie deel van uitmaken- wordt een handreiking netbewust renoveren voor woningcorporaties opgesteld en wordt in samenwerking met Techniek Nederland een instructie opgesteld voor installateurs over het netbewust afstellen van installaties.

Netbewuste nieuwbouw

De woningbouw staat door netcongestie voor een grote uitdaging: grote gebiedsontwikkeling heeft een grootverbruik aansluiting nodig voor de gewenste voorzieningen, hoogbouw voor liften en installaties en nieuwe kleinverbruik aansluitingen lopen het risico ook op een wachtrij te belanden. Samen met negen koploperprojecten in de provincie Utrecht is onderzocht hoe zoveel mogelijk projecten gerealiseerd kunnen worden, ondanks netcongestie. Een belangrijke oplossingsrichting is netbewust bouwen. Om woningen en wijken energiezuinig te ontwerpen en het elektriciteitsnet te ontlasten, heeft de Provincie Utrecht samen met vertegenwoordigers van Bouwend Nederland, Neprom, VRO, Stedin, Liander en de Provincies Gelderland en Flevoland ontwerpprincipes opgesteld. De Provincie Utrecht heeft het initiatief genomen om deze werkgroep bijeen te brengen. Deze [ontwerpprincipes](#) helpen gebouwen minder energie te verbruiken, slimmer om te gaan met beschikbare stroom, beter aan te sluiten op duurzame energiebronnen en indien nodig gebruik te maken van opslag. Zo wordt het energieverbruik verlaagd, gespreid en gestuurd.

Daarnaast bieden de principes praktische en technische handvatten voor gemeenten en bouwende partijen. Door deze slimme aanpak kunnen meer woningen worden gerealiseerd zonder overbelasting van het elektriciteitsnet. Zo bouwen we duurzaam, efficiënt en toekomstbestendig. We richten ons nu op het stimuleren van netbewust bouwen met kennisdeling en regelgeving. Naar aanleiding van de afspraken op de [Woontop](#) wordt hiervoor samen met het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening gewerkt aan een experimenteerregeling waarmee regels in o.a. het bouwbesluit (Bbl) die de toepassing van ontwerpprincipes in de weg staan worden weggenomen. De provincie Utrecht werkt hierop samen met juridische experts om deze experimenteerbepaling uit te werken. Hiermee zorgen we ervoor dat netbewuste nieuwbouw in landelijke regelgeving wordt geborgd. Daarnaast wordt de provinciale energietoets in de tweede wijziging van de omgevingsverordening aangescherpt. Hierin zal het netbudget een plek krijgen, dit is een grens voor het elektriciteitsverbruik van nieuwe woningen- zodat in de toekomst sturing op provinciaal niveau ook mogelijk wordt.

Regelbare opwek

Samen met een aantal gemeenten worden locaties in kaart gebracht voor de plaatsing van generatoren voor het lokaal opwekken van energie wanneer er sprake is van overbelasting in het net. Het is van belang dat deze installaties dicht bij een knelpunt worden ingezet om de druk op het stroomnet op piekmomenten zo veel mogelijk te verminderen. Aandachtspunten waar goed naar gekeken wordt bij de inzet van deze installaties zijn onder andere geluidshinder, stikstof en flora en fauna. Een quickscan heeft laten zien dat de verwachte

stikstofdepositie op N2000 gebieden zo gering is dat dit vergunningtechnisch hoogst waarschijnlijk geen problemen oplevert. De gunning door Stedin aan marktpartijen zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2025 plaatsvinden. Deze maatregel kan indien noodzakelijk al in 2026 in werking treden om knelpunten op het netwerk te ontlasten.

Congestiemanagement

Wat betreft congestiemanagement heeft de eerste uitvraag bij grootverbruikers voor het vrijwillig aanbieden van flexibel vermogen nog niet tot concrete afspraken geleid. Momenteel worden partijen met een aansluiting groter dan 3MW verplicht om flexibiliteit aan te bieden als ze dit hebben. Helaas heeft dit tot nu toe weinig opgeleverd. Bij een volgende fase van congestiemanagement worden bedrijven met een aansluiting groter dan 1 MW aangeschreven. Als provincie zijn we met Stedin in gesprek hoe we het bedrijfsleven beter kunnen ondersteunen in dit proces, om zo enerzijds het doelbereik van de netbeheerder te vergroten (vrijmaken van capaciteit) en de impact op het bedrijfsleven te verminderen. Focus ligt hierbij op het verbeteren van de communicatie tussen Stedin en haar klanten en het zoeken naar andere vormen van flexibiliteit bij bedrijven. Om de informatie- en kennisverspreiding beter te laten lopen, is een eerste stap gezet met het benutten van de provinciale en gemeentelijke connecties met het bedrijfsleven; hierbij kan gedacht worden aan het inzetten op onze bestaande programma's op bedrijventerreinen (programma verduurzaming bedrijventerreinen, energie hub-aanpak, organisatiegraad aanjagers) en het aanhalen van directere lijnen (ook via de gemeenten) naar ondernemersverenigingen.

Onderstaand nog een aantal maatregelen die niet direct onderdeel zijn van het maatregelenpakket uit de kamerbrief FGU. Het betreft recente berichtgeving vanuit TenneT over beschikbare transportcapaciteit via tijdsduurgebonden transportrechten en onze eigen aanpak binnen het provinciale werkspoor 'Netbewuste oplossingen'.

Tijdsduurgebonden transportrechten

In een [persbericht](#) op 8 april 2025 meldt TenneT dat er middels tijdsduurgebonden transportrechten (TDTR) ruim 9 gigawatt ruimte op het hoogspanningsnet beschikbaar kan worden gesteld voor partijen op de wachtlijst. TDTR geven partijen die zijn aangesloten op het hoogspanningsnet recht op transport gedurende een vastgesteld aantal uren per jaar, minimaal 85% van de tijd. Dat kan zowel om afname en invoeding van elektriciteit gaan. Tijdens de overige 15% van de tijd kan TenneT, bijvoorbeeld bij verwachte piekmomenten, een (gedeeltelijke) beperking in de afname of invoeding van elektriciteit opleggen. Deze beperkingen worden minimaal een dag van tevoren bij de klant aangekondigd. Het is daarmee met name interessant voor bedrijven die flexibel met hun energiegebruik kunnen omgaan, zoals batterijsystemen, de procesindustrie en bedrijven met eigen noodvoorzieningen. Een nadere analyse van dit bericht maakt duidelijk dat dit goede nieuws voor de provincie Utrecht weinig perspectief biedt. Van de 9,1 GW (9.100 MW) is er slechts 100 MW beschikbaar voor de provincies FGU samen. Bovendien heeft de provincie Utrecht weinig grootverbruikers die direct op TenneT zijn aangesloten voor wie dit interessant is. Uiteraard zullen de kansen voor batterijsystemen worden verkend.

Batterij-opslag

Grootschalige batterij-opslag kan bijdragen aan het balanceren van het energiesysteem, maar vergroot ook het risico op netcongestie wanneer op verkeerde momenten extra transport plaatsvindt. Om dit te beheersen, kunnen batterijen via het prioriteringskader van de ACM met voorrang worden aangesloten wanneer deze als congestieverzachter worden ingezet. Uit onderzoek van TenneT blijkt dat er in de provincie Utrecht ruimte is voor maximaal 50 MW aan netondersteunende opslag. De duur van overbelasting is vaak langer dan wat batterij-opslag aankan, waardoor de effectiviteit van batterijen als congestieverzachter zijn beperkingen kent. Stedin is in gesprek met aanbieders van batterij-systemen op de wachtrij om invulling te geven aan deze potentie.

Tot 1 januari 2025 was via de UsET-subsidie ondersteuning beschikbaar voor het MKB en maatschappelijke organisaties die batterijen combineerden met eigen opwek. Deze subsidie is beëindigd. Hier bent u via deze [Statenbrief](#) over geïnformeerd. De regeling wordt geëvalueerd en kan mogelijk in aangepaste vorm terugkeren, samen met andere maatregelen tegen netcongestie.

Energiehubs

Het doel is om de realisatie van energiehubs in provincie Utrecht te versnellen en eraan bijdragen dat energiehubs een standaardproduct worden dat 'de markt' zelf op kan pakken. Energiehubs kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het oplossen van netcongestie, omdat het bedrijven is staat stelt om de beschikbare capaciteit samen slimmer te benutten. Daarmee draagt het project bij aan de ontwikkeling van een decentraal energiesysteem en energiehubs als onderdeel van integrale gebiedsontwikkeling. Voor meer informatie over update aanpak energy hubs, zie [Statenbrief aanpak energiehubs](#).

Off-grid nieuwe netbewuste bedrijventerreinen

Gemeenten ondervinden door netcongestie belemmeringen bij de uitgifte van nieuwe bedrijventerreinen. Dit stagneert de ontwikkeling en realisatie van nieuwe locaties, waardoor nieuwe bedrijven zich moeilijker in de provincie kunnen vestigen en bestaande bedrijven nauwelijks kunnen verplaatsen. Dit heeft een directe impact op het vestigingsklimaat van de provincie, maar belemmert indirect onder andere woningbouw en herstructurering/verduurzaming van bestaande locaties. Samen met enkele gemeenten onderzoeken we of en hoe nieuwe bedrijventerreinen netbewust/off-grid ontwikkeld kunnen worden. In Tiel is bedrijventerrein Medel op deze manier gerealiseerd, met een eigen energie-eiland, onderlinge afstemming van verbruiksprofielen en een netbewust ontwerp van de bedrijven.

Netcongestie en het openbaar vervoer

Netcongestie vormt een uitdaging voor de verduurzaming van het openbaar vervoer in de provincie Utrecht per eind 2028. Uitbreiding van het huidige contractvermogen is niet meer mogelijk, waardoor het risico ontstaat dat er onvoldoende capaciteit is om de elektrische busvloot voldoende te laden, of dat er meer wordt geladen op piekmomenten binnen het huidige gecontracteerd vermogen. Er wordt daarom gezocht naar slimme oplossingen. Daarbij zetten we -via onze vervoerders- in op het ontwikkelen van energiehubs op stallingslocaties. Onderdelen hiervan zijn het benutten van restcapaciteit op het netwerk van het trambedrijf, het verkennen van mogelijkheden voor flexibele capaciteit en opslag van remenergie van trams in batterijen. Ook zijn er kansen voor gebiedsgerichte samenwerking, waarbij het openbaar vervoer mogelijk bijdraagt aan verlichting van het elektriciteitsnet.

Om deze ontwikkelingen te ondersteunen, is op 31 maart 2025 het [Bestuurlijk Akkoord Netcongestie & OV](#) ondertekend: '*Slim samenwerken aan duurzame groei van het OV en het verlichten van netcongestie*'. Doel van dit akkoord is het waarborgen van de continuïteit en groei van het openbaar vervoer, het benutten van de bijdrage die het OV kan leveren aan het verlichten van netcongestie en het verder verduurzamen van het OV. Dit wordt bereikt door kennis te delen, verder te ontwikkelen en door gezamenlijke besluitvorming. Ondertekenaars van het akkoord zijn onder meer de provincie Utrecht, de ministeries van Klimaat en Groene Groei en van Infrastructuur en Waterstaat, ProRail, netbeheerders TenneT en Stedin, en de gemeente Utrecht.

Maatschappelijke impact en onderbouwing

Op nationale schaal kunnen de totale maatschappelijke kosten van netcongestie oplopen tot 40 miljard euro per jaar, blijkt uit een recent BCG-rapport [haal de kink uit de kabel](#). Om deze schade te beperken zijn forse investeringen in netwerkverzwaring nodig. Mede hierom zijn wij als provincie in 2024 medeaandeelhouder geworden van netbeheerder Stedin. In het IBO-rapport [Schakelen naar de toekomst](#) wordt de totale investering geschat op 195 miljard euro. Daarbij wordt opgemerkt dat dit bedrag 22 miljard euro lager kan uitvallen wanneer het netwerk beter wordt benut. De maatregelen die wij op de korte termijn nemen om de impact van netcongestie zoveel als mogelijk te beperken dragen hier ook aan bij.

Wanneer de maatregelen en netuitbreidingen onvoldoende opleveren om de congestie in het FGU gebied tegen te gaan, zijn de netbeheerders bevoegd om wachtrijen voor kleinverbruik aansluitingen te introduceren. Vorig jaar is in het bestuurlijk overleg FGU met KGG afgesproken dat een dergelijk besluit alleen wordt genomen na 'politieke weging' door de minister in samenspraak met de betreffende provincies. Voor een besluit met zulke ingrijpende gevolgen is aanvullende informatie en inzicht nodig om het maatschappelijk goed te kunnen onderbouwen. Een wachtrij voor kleinverbruikers betekent in de praktijk een rem op woningbouw,

verduurzaming van bestaande gebouwen, laadpalen en het mkb. De sociaal-maatschappelijke en economische gevolgen daarvan zijn groot en vragen om zorgvuldige afweging. Daarom wordt ter voorbereiding op besluitvorming na de zomer van 2025 gewerkt aan volgende vier onderwerpen:

- Cijfermatige onderbouwing van de prognoses;
- Concrete uitwerking en impact van het scenario wachtrij kleinverbruik;
- Alternatieven voor het scenario wachtrij kleinverbruik;
- Maatregelen perspectief wachtrij grootverbruikers.

Cijfermatige onderbouwing

Onder leiding van de regionale netbeheerders is een proces in gang gezet om te komen tot een realistische prognose van de belasting op het elektriciteitsnet van de provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht in de komende jaren. Daarbij is het ook van belang dat deze prognose is afgestemd en wordt gedragen door de betrokken stakeholders. Voor de cijfermatige onderbouwing (herijking) wordt gebruik gemaakt van de nieuwste scenario's voor de Investeringsplannen van de netbeheerders. Er is tevens een vergelijking gemaakt met de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2024 van het Planbureau voor de Leefomgeving. Hierdoor wordt met de prognoses een realistischer beeld geschetst van de ontwikkeling van de belasting van het elektriciteitsnet. Voor de cijfermatige onderbouwing van de prognoses worden door de netbeheerders verschillende stakeholder bijeenkomsten georganiseerd.

Huidige wachtrij

Op dit moment komen alle aanvragen voor grootverbruikaansluitingen op de wachtrij. De volgorde van de wachtrij -zodra er weer capaciteit beschikbaar komt- wordt bepaald door het maatschappelijk prioriteringskader dat door de ACM is opgesteld. Aansluitingen voor kleinverbruikers (<3x80A) komen op dit moment niet op de wachtrij, maar worden door de netbeheerders gewoon aangesloten. Dit is mogelijk doordat netbeheerders in hun ramingen al rekening houden met nieuwe en zwaardere kleinverbruikersaansluitingen, én met de groei binnen bestaande aansluitingen. Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) heeft in haar uitspraak van 11 maart 2025 echter aangegeven dat het huidige kader niet voldoende onderbouwd is en dat er vóór 1 januari 2026 een nieuw kader moet komen. Het huidige kader blijft tot die tijd wel van toepassing.

Concretisering wachtrij kleinverbruik

De komende periode wordt enerzijds de vormgeving van een wachtrij voor kleinverbruik nader uitgewerkt op basis van de huidige werkwijze van de netbeheerders. Daarnaast wordt gewerkt aan een voorstel, als input voor de onderbouwing en aanscherping van het prioriteringskader richting de ACM. Hierin wordt nader uitgewerkt welke categorieën voor kleinverbruik in het maatschappelijk prioriteringskader opgenomen zouden moeten worden en hoe het prioriteringskader meer in lijn met de huidige werkwijze van netbeheerders gebracht kan worden (altijd eerst consumenten aansluiten). Tegelijkertijd blijft onze inzet erop gericht om een wachtrij op kleinverbruik aansluitingen te voorkomen.

Alternatieve scenario's voor wachtrij kleinverbruik

De netbeheerders hebben de afgelopen periode al een eerste inventarisatie gedaan van mogelijke alternatieve scenario's voor het instellen van een wachtrij voor kleinverbruik. Hieruit volgt dat in FGU momenteel weinig alternatieven zijn bij de netbeheerders om het net veilig te houden, anders dan hele deelgebieden afschakelen in geval van overbelasting. Mogelijke alternatieven die nu al worden onderzocht zijn het hanteren van een hogere risico-tolerantie met kans op stroomonderbrekingen en een stevige oproep tot gedragsaanpassing ondersteund door prijsprikkels. Beide opties worden nader uitgewerkt. Daarnaast kan op termijn de aanstuurbaarheid van installaties (warmtepompen, privé laadpunten, thuisbatterijen) bij consumenten en het gericht afschakelen van grootverbruikers door regionale netbeheerders een alternatief zijn. Deze opties zijn op dit moment beide juridisch niet mogelijk, maar worden meegenomen in een nadere uitwerking door het LAN.

Naast het uitwerken van deze alternatieven bestaat vooral bij de provinciale en gemeentelijke overheden de behoefte om nog meer 'out of the box' met elkaar van gedachten te wisselen over meer maatschappelijk gewenste alternatieven. Een volledige aansluitstop is net als stroomonderbrekingen ook maatschappelijk ontwrichtend en zal naast de economische consequenties die we nu al voelen, leiden tot een bouw- en

verduurzamingsstop. We willen hierbij ook de dimensie van risicobereidheid verder verkennen in samenwerking met de VRU (Veiligheidsregio Utrecht). Vanuit de provinciale en gemeentelijke overheden wordt daarom een proces in gang gezet om richting de zomer te komen tot eventuele aanvullende alternatieven. Eerste ideeën gaan bijvoorbeeld in de richting van verminderde leveringszekerheid, of een aansluitstop in combinatie met gecontroleerd vrijgeven aan netbewuste ontwikkelingen. Eventuele nieuwe alternatieven die hieruit naar voren komen zullen vervolgens met de netbeheerders en de ACM verder worden verkend op impact en haalbaarheid en indien kansrijk, verder worden uitgewerkt.

Perspectief grootverbruikers

De huidige wachtrij grootverbruik (aansluiting > 3x 80A) telt voor de provincie Utrecht al meer dan 1000 aanvragen. Dit heeft een enorme maatschappelijke en economische impact. Veel bedrijven kunnen zich niet vestigen en de al gevestigde bedrijven kunnen niet uitbreiden. Daarbij is er ook onzekerheid over de termijn waarop de netuitbreidingen gerealiseerd worden en daarmee de duur van de wachtrijen. Om draagvlak te houden voor de maatregelen in heel FGU is het belangrijk om naast alle acties gericht op het voorkomen van wachtrijen voor kleinverbruikers ook voldoende inzet en aandacht te hebben voor de problematiek rond grootverbruikers. Voor de zomer zullen daarom ook mogelijke aanvullende maatregelen ter verkleining van de wachtrij voor grootverbruik in kaart worden gebracht. Hierbij wordt de aandacht nadrukkelijk gericht op het benutten van de beperkte ruimte die aanwezig is buiten de piek. Denkrichtingen van oplossingen zijn: actief aanbieden van capaciteitsbeperkende contracten (CBC), meer grootschalig flexibel vermogen inzetten, extra geld, capaciteit en regelruimte voor decentrale oplossingen. Samen met de netbeheerders wordt gekeken op welke plekken deze aanvullende maatregelen die eventueel realiseerbaar zijn en verlichting kunnen geven.

Communicatie

Binnen het communicatiedomein onderhoudt de provincie nauwe en directe lijnen met de netbeheerders Stedin en TenneT, het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG), en de betrokken gemeenten en regio's. Er is sprake van een gezamenlijke communicatiestrategie en een afgestemde aanpak, waarbij iedere organisatie eigen accenten legt en specifieke doelgroepen bedient. Gezamenlijk richten wij ons op het vergroten van bewustwording, het versterken van het gevoel van urgentie en het bieden van handelingsperspectief aan verschillende doelgroepen, zoals inwoners, ondernemers, gemeenten en projectontwikkelaars.

Concreet werken wij samen met de eerdergenoemde partners aan nieuwsvoorziening, leveren we bijdragen aan publiekscampagnes bijvoorbeeld door het inzetten van de landelijke campagne *Zet ook de knop om* via onze eigen communicatiekanalen en dragen we bij aan de ontwikkeling van duidelijke en eenduidige informatie. Daarnaast zorgen wij voor heldere en toegankelijke informatievoorziening, zoals op de themapagina *Netcongestie en energie-infrastructuur* op het platform www.energietransitieutrecht.nl. Ook faciliteren wij communicatieactiviteiten die gemeenten ondersteunen in hun rol richting inwoners en in de bredere omgevingscommunicatie. Naast de gezamenlijke provinciale aanpak is recent ook een samenwerking gestart op FGU-niveau.

Vervolgprocedure/ voortgang:

Voor FGU ziet het vervolg er voor de komende periode als volgt uit:

- Mei/juni 2025; uitwerking van de verschillende werksporen FGU
- 19 juni 2025; Tussentijds bestuurlijk overleg FGU met Minister Hermans
- Zomer 2025; Doorrekening van nieuwe prognoses en opbrengst maatregelen door netbeheerders
- September/oktober 2025; Bestuurlijk overleg FGU met Minister Hermans – ‘Politieke weging’ wachtrij kleinverbruik

Het voorstel is om u in het najaar 2025 weer te informeren over de voortgang hieromtrent.

Over de relevante ontwikkelingen met betrekking tot de netuitbreidingen waarvoor de provincie Utrecht bevoegd gezag is, wordt u via de formele kanalen geïnformeerd. Ook van overige relevante ontwikkelingen houden we u via memo's en Statenbrieven op de hoogte.

De bredere aanpak van de provincie Utrecht rond netcongestie zal richting eind 2025 worden opgenomen in de herijking van het programmaplan Energietransitie.

Voor de aanpak netcongestie zijn we gedeeltelijk afhankelijk van CDOKE-middelen uit het klimaatfonds. Deze middelen worden in 2026 naar beneden bijgesteld. De financiële consequenties voor de begroting van de provincie Utrecht worden via de Kadernota 2026 behandeld.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen